

Synpunkter på regionalism och politisk tradition*

LAURI KARVONEN

»Det är lättare att konstatera existensen av politiska regioner än att peka på de geografiska, historiska eller samhällsliga faktorer som bidragit till regional röstkoncentration».

Onni Rantala 1962 (vår översättning)

Inledning

Kartan är kanske valforskarens viktigaste hjälpmedel. Precis som en titt en karta hjälper oss att förstå vår fysiska miljö, ger en kartografisk presentation av partistyrka en inblick i de betingelser som formar vår politiska miljö. Kartan väcker frågor, erbjuder svar och inspirerar teoribildning.

Det som allra först fångar blicken på en karta över valresultat är det välkända faktum, att partiers väljarstöd fördelar sig högst ojämnt mellan olika regioner. Läger vi en rad sådana kartor från olika tidpunkter bredvid varandra kan vi allt som oftast konstatera, att mönstren visar en anmärkningsvärd kontinuitet över tiden, t.o.m. över mycket långa perioder. För att karakterisera, analysera och förklara sådan regionalt definerad kontinuitet i väljarbeteende har forskarna använt sig av en rad olika begrepp. Det är vanligt att tala om *regionalism* som ett centralt element i partiernas varierande folkliga förankring.

* Uppsatsen framlades som »paper» vid VIII Nordiska statsvetarkongressen i Köpenhamn den 16.—19. 8. 1987. Författarens deltagande i kongressen möjliggjordes genom ett stipendium beviljat av samhällsvetenskapliga kommissionen vid Finlands Akademi.

Särskilt när kontinuiteten över tid är accentuerad, brukar man tala om olika *politiska traditioner* som skiljer regionerna åt. Andra parallella termer är t.ex. *politisk kultur* och *politiskt klimat*.

Syftet med denna uppsats är att föra en begreppslig och teoretisk diskussion kring termer och föreställningar av ovannämnd typ. Denna terminologi har använts på en mängd varierande sätt i litteraturen, och språkbruket är ofta långtifån tillfredsställande ur metodologisk synpunkt. Nedan skall exempel på olika sätt att använda begreppen presenteras, samtidigt som vi skall visa på problem och fallgropar vid användningen av terminologin. Vi skall peka på några distinktioner som kan bidra till ett mera konsekvent sätt att använda begreppen. Slutligen skall några viktiga empiriska forskningsuppgifter antydast.

Dessförinnan bör uppsatsens tematiska begränsning anges. De centrala begreppen (tradition, regionalism, kultur etc.) diskuteras utgående från deras ställning i litteraturen om *partier och väljare*. De terminologiska och metodologiska kommentarer och förslag som framförs tar sikte på detta forskningsområde. Vi gör inte anspråk på relevans inom andra delar av politologin, och den kritik som framförs mot terminologisk praxis riktar sig inte heller mot begreppsanvändningen inom andra studieinriktningar. Därtill bör nämnas, att vi, då vi talar om »valforskning», *huvudsakligen* fokuserar på den s.k. ekologanalysen.

Problem och distinktioner

»One possibility is that despite the frequency of its use the term means nothing at all».

Edward Shils i en analys av begreppet tradition 1971.

I det följande skall begreppet *tradition* användas som en samlande benämning för alla de begrepp som inledningsvis nämndes. Detta motiveras dels av stilistiska hänsyn. Dels, och viktigare, förefaller dessa begrepp ha använts utan egentlig åtskillnad i litteraturen. Det är regionalt definierad kontinuitet i partiets väljarstöd som stått i centrum för intresset hos de forskare som använt sig av sådana begrepp som tradition, regionalism, politisk kultur och politiskt klimat. (Jfr. t.ex. Rantala 1962, Berglund & Hallin 1983, Jutikkala 1955 och Simeon & Elkins 1974).

Begreppet tradition används med varierande *ambitionsnivå* i litteraturen:

1. Det är inte ovanligt att begreppet används synonymt med »bestående regionala partimönster». Begreppet används alltså helt *deskriptivt* som en bekväm omskrivning av det man kunnat konstatera med hjälp av kartor och valstatistik. Vill man förklara mönstren behövs ytterligare faktorer av t.ex. socioekonomisk eller kulturell art. (Simeon & Elkins 1974, 397).

2. I en del studier tar man till begreppet tradition *efter* det att sådana lättillgängliga faktorer som näringsstruktur, urbanisering och utbildningsnivå »tömts» på sin förklaringskraft med avseende på regional variation i partistyrka. Ett bra exempel på en sådan studie är en uppsats av Sten Berglund och Bo Hallin, rubricerad »Politisk tradition. En studie i oförklarad varians». Undersökningen behandlar de socialistiska partiernas styrka i Västerbotten och Norrbotten sedan 1917. Den regionala variationen konfronteras först med tre grupper av oberoende variabler: socioekonomisk struktur, partiorganisation och frikyrklighet. Efter denna analys avslutas studien på följande sätt:

»... de regionala styrkeprofilerna är ännu långt ifrån utplånade. Det finns, med andra ord, en regional varians, som *inte* låter sig förklaras med socioekonomiska, partiorganisatoriska och religionssociologiska faktorer. Vi har emellertid med deras hjälp kommit en god bit på väg mot att förklara de båda vänsterpartiernas regionala styrkeprofiler: och vi är tills vidare nöjda därmed.» (Berglund & Hallin 1983, 201.)

Denna i sig klara och eleganta studie stannar där temat för dess rubrik börjar. Författarna ger sig inte in på de faktorer som ligger bakom den oförklarade variansen. Hur som helst, den utgör ett exempel på synen på politisk tradition som *residual*, något som antingen förklaras av andra faktorer än den man använt eller som förklarar den variation ens faktorer inte förmått förklara.

3. Det är inte ovanligt att den politiska traditionen ses som den *viktigaste förklaringsfaktorn* bakom regional variation i partistyrka. Den betraktas som avgörande, medan andra faktorer, såsom socioekonomisk utveckling, på sin höjd anses kunna förklara marginella förskjutningar. Ett sådant synsätt genomsyrar i hög grad Sven Rydenfelts avhandling om kommunismen i Sverige (1954). Rydenfelt förefaller ha hämtat inspiration särskilt från Francois Goguels begrepp »le climat politique». I en samtida avhandling om kommunismen i dåvarande (1956) Kuopio län analyserar Jaakko Nousiainen en rad »klassiska» samband (socioekonomi, organisationer, parti-press etc.). Han kommer dock till att mönstren i hög grad faller tillbaka på omständigheter som kunde kallas för politiska traditioner:

»... dessa händelser... har för gott bundit mas-sorna till den yttersta vänstern. Levnadsstandarden har stigit och de sociala förhållandena har förbättrats; torparen och inhyssingen har blivit självständiga, måhända välbärgade lantbrukare, men deras politiska hållning har inte förändrats i takt med de yttre omständigheterna. Den har varit oförändrad i trettio år. I Nordsavolax kan man finna kommunister även bland förmögna bönder, något som är ytterst sällsynt i Nordkarelen.» (Nousiainen 1956, 69—70; vår översättning.)

Som sådana omständigheter som skapade bestående politiska mönster i den undersökta regionen nämner Nousiainen jordägoförhållandena vid tiden för rösträttsreformen samt händelser i samband med 1918 års inbördeskrig.

En första distinktion som denna korta uppräkningsaktualiserar är huruvida tradition används som *beroende eller oberoende variabel*. Frågan kan förefalla elementär, men en del författare kommer faktiskt snubblande nära ett cirkelresonemang: politisk tradition är lika med kontinuitet som i sin tur förklaras med hänvisning att det existerar en regional politisk tradition. Mycket bättre blir det inte av att kontinuitet är lika med

»regionalism» som i sin tur förklaras av en regional »tradition». Det liknar i bästa fall surveyundersökningarnas geniala slutsats att »partiidentifikation» korrelerar högt med »partival». Det är överhuvudtaget en tvivelaktig praxis att kasta fram politisk tradition som en förklaring till »resten», dvs. det man inte förmått förklara. Politisk tradition blir då lika med »allt annat», m.a.o. alla de variabler som inte ingått i ens egen undersökning. Denna anmärkning synes särskilt befogad då det förefaller att vara praxis att *inte* gå vidare och undersöka dessa övriga faktorer. »Allt annat» är strängt taget ingen variabel!

Det kan vara klagande att skilja mellan *universella* kontra *regionspecifika* förklaringar och faktorer. Exempel på den förra typen är socioekonomiska variabler, medan historiska händelser och personligheter representerar den senare typen. I mångt och mycket är det frågan om ett kontinuum snarare än en dikotomi: t.ex. organisationer och partipress är i den moningen universella att de i princip kan förekomma överallt, men i praktiken är de ofta starkt regionalt förankrade. Det tillvägagångssätt som den ovan nämnda uppsatsen av Berglund och Hallin representerar ter sig användbart i detta sammanhang. Genom att först pröva »universella» faktorer förklaringskraft skapar man en skarp bild av vilka regionspecifika faktorer som kan stå bakom variationen; då universella faktorer »konstanthålls», framträder det regionala med skarp relief.

Vidare kan man å ena sidan studera problematiken genom att *jämföra* regioner med varandra med avseende på deras karakteristika. Å andra sidan kan man närma sig politisk tradition som något som primärt har att göra med *relationerna* mellan dem. I det förra fallet, som torde vara det oftast förekommande, ses partimönster som funktion av regionernas socioekonomiska, kulturella, historiska etc. beskaffenhet. I det senare fallet betraktas regioner som aktörer som *även* påverkas av växelverkan mellan varandra. Denna växelverkan kan vara av ekonomisk, kulturell eller administrativ art, men den kan även innehålla historiska aspekter. Detta innebär att man introducerar en »regionpsykologisk» dimension i analysen: genom sina partimönster reagerar regionerna inte enbart på sina interna förhållan-

den; mönstren är också en reflektion av deras reaktioner på varandra.¹

Slutligen kan det vara klagande att skilja mellan kontinuitet i *ett* partis regionala förankring och kontinuitet i lokala och regionala partisystem. De mekanismer som reglerar dessa kan vara rätt olika; tradition kan i dessa fall innebära skilda saker.

Tradition som förklaringsfaktor

Begreppet tradition förekommer oftast i *vidsträckt bemärkelse*: tradition innebär helt enkelt att beteendemönster uppträder i ungefär likartad form över långa tidsperioder. Detta språkbruk är det vanliga oberoende av det fenomen man intresserar sig för. I *strikt bemärkelse* betecknar tradition emellertid *överföringen* av beteenden, värderingar etc. i ett socialt sammanhang. (Jfr t.ex. Calhoun 1983.) Om man önskar att begreppet skall kunna bidra till vetenskapens förklarande förmåga måste denna aspekt av traditionsbegreppet tydligare lyftas fram i diskussionens rampljus.

Analysen kan ske stegvis. Man kan för det första tala om en *etableringsfas*. Om en politisk tradition skall kunna komma till stånd måste de traditionsbundna beteendemönstren eller optionerna introduceras vid någon tidpunkt i historien. En första analys av traditionsmekaniserna sker lämpligen här. Vilka faktorer var bestämmande vid det första val där de grundläggande mönstren slogs fast? Gynnades ett givet parti av identiska omständigheter i hela landet? Eller var ett och samma parti kanske svaret på vitt skilda frågor i skilda regioner?

En kontroll av slutsatserna erhålls genom nästa nedslag på tidsaxeln. Här intresserar man sig för något man skulle kunna kalla för *konsolideringsfasen*. Utgångspunkten är här antagandet, att introduktionen av nya politiska optioner t.ex. i samband med en rösträttsreform inte omedelbart följs av stabila mönster över hela landet. Snarare kan man vänta sig att en del regioner och samhällen under de första valperioderna svänger mellan olika mönster för att eventuellt senare stabilisera sig kring någon mera permanent konstel-

¹ Stein Rokkans centrum/periferi-tänkande och hans analys av kulturell och religiös protest utgår i hög grad från *relationerna* mellan olika landsändor som centrala bestämningsfaktorer. Se t.ex. Rokkan 1967.

lation. Dessa instabila regioner är mycket intressanta som »kontrollgrupper» för de regioner där stabila mönster uppträder på ett tidigare stadium. Genom att analysera deras egenskaper torde man kunna erhålla en tydligare bild av de faktorer som var avgörande under »etableringsfasen». Strävan är att härigenom kvalificera slutsatserna och reducera antalet bestämningsfaktorer till ett litet antal »kritiska variabler».

Båda dessa analyser utgår från en sorts genetiskt resonemang: om regionerna A och B vid tidpunkt t uppvisar var sitt specifikt partimönster vilka är att föra tillbaka på skillnader i faktorerna x , y och z , så är det rimligt att anta att existensen av A och B vid $t + 1$ alltså förklaras av skillnaderna i x , y och z . Antagandet är i och för sig plausibelt och i många fall säkerligen empiriskt riktigt. Det bör dock inte glömmas att det som kanske allra mest komplicerat diskussionen kring politisk tradition är att politiska mönster i frapperande hög grad överlevt grundläggande samhällsförändringar på andra områden: näringsstrukturen har förändrats i grunden, de regionala inkomst- och förmögenhetsskillnaderna mer eller mindre försvunnit, befolkningens geografiska och sociala rörlighet varit stor etc. Det kan förefalla svårt att bevisa att de faktorer som bestämde de regionala mönstren någon gång kring första världskriget alltså är verksamma. Det är m.a.o. nödvändigt att försöka få ett grepp om de mekanismer varigenom väljarnas trohet upprätthålls från val till val; en klar fokusering på *repereringsfasen* är ofrånkomlig. Vilka mekanismer är centrala för fortsatt kontinuitet? Vilka är de viktigaste »traditionsagenterna»? Finns det några särskilda arenor på samhällsnivå där politiskt beteende överförs från generation till annan?

Återigen är en kontroll av slutsatserna påkallad. Härvid antar vi att vi i studier omspännande långa tidsperioder kan urskilja regioner där de traditionella mönstren klart börjat förvittra. Vad finns kvar av slutsatserna från »repereringsfasen» när de ställs mot en analys av *desintegreringsfasen*? Vilka samhällsförändringar markerar början till en söndervittring av traditionella partimönster? Är det fråga om en *absolut* försvagning av traditionsmekanismerna; *försvinner* m.a.o. de faktorer som befunnits viktiga i analysen av de tidigare faserna? Eller är det frågan

om en *relativ* försvagning sålunda att dessa mekanismer börjar föra en tynande tillvaro vid sidan av nya mekanismer som kommit att spela den avgörande rollen? (Frågan är viktig att beakta särskilt när man försöker bedöma betydelsen av sådana faktorer som empiriskt mäts med dikotomin förekomst/icke-förekomst. T.ex. i fråga om organisationer är detta en icke ovanlig teknik.)

Forskningen har hittills berört dessa aspekter i starkt varierande utsträckning. Rätt mycket uppmärksamhet har ägnats frågan om etablerandet av de regionala partimönstren. Ett centralt namn är här Stein Rokkan, vars resonemang om »critical junctures», avgörande historiska skilje-linjer, utgör en sorts vid referensram för dessa studier. Såväl näringsstruktur, ägoförhållandena och gårdsstorleken inom jordbruket, religiösa och kulturella omständigheter som historiska händelser har härvid framhållits som viktiga. I en del fall, såsom i fråga om Rokkans egna studier av bakgrunden till regionalismen i norsk politik, har en rätt fyllig bild erhållits av de central orsakssambanden under »etableringsfasen». Det är dock utmärkande för många av dessa studier att de inte på samma systematiska sätt undersöker de senare traditionsfaserna. Rokkan själv stannar i mångt och mycket kring 1920, medan hans analyser av senare perioder förblir tämligen explorativa skisser. Om man enbart håller sig till dessa studier får man lätt intrycket att röstningsbeteendet, efter det att de karakteristiska regionala och lokala mönstren en gång etablerats, främst innebär ett oreflekterat repeterande av ett en gång för alla fastslaget beteende. (Ang. Norge, se Rokkan 1967. Rokkan var nog själv starkt medveten om att frågan om hur mänsken *upprätthålls* utgör ett »intriguing set of problems». Se Lipset & Rokkan 1967).

Surveyundersökningar utgör i detta sammanhang den andra ytterligheten. En central fråga har här varit hur politiska preferenser och attityder förs vidare från generation till annan. Den närapå klassiska debatten, närmast i USA, om hemmet kontra skolan som socialisationsagenter kan nämnas här. (Jennings & Niemi 1975, Dalton 1980.) Perspektivet i de flesta surveyundersökningar har dock varit onödigt atomiserande. Även om surveytekniken i sig på intet sätt utesluter en spatial fokusering, har regionalism eller

andra kontextuella aspekter normalt inte figuretrat särskilt starkt i dessa studier. Den avgörande svagheten hos surveymetoden med tanke på studier av politisk tradition är dock dess temporala begränsning: dess reliabilitet minskar dramatiskt om man önskar gå längre tillbaka i tiden.

Ekologianalysen är allt som oftast klart överlägsen surveymetoden vad gäller tidsaspekten. Studier som sträcker sig från 1910-talet fram till våra dagar är ingen sällsynthet här. Dessa studier har dock främst bidragit till att understryka persistensen av regionala mönster i en strukturellt föränderlig omgivning; vad som bestämmer den faktiska överföringen av politiska beteendemönster förblir oftast oklart i dessa studier. Man torde kunna säga att ekologianalysens ständiga belastning är den centrala roll som de socioekonomiska strukturvariablerna s.a.s. automatiskt kommer att spela i de empiriska analyserna. I studier omspännande långa tidsperioder är det lätt att imponeras av kontinuiteten i partimönstren trots genomgripande socioekonomiska förändringar. Mera kvalitativt betonade faktorer, vilka möjligen inte uppvisar samma våldsamma förändringstendens, kommer här lätt i skymundan. Ändå kan det vara just dessa faktorer som erbjuder en brygga mellan låt oss säga 1920 och 1980.

En fjärde typ av studier som bör nämnas i detta sammanhang utgörs av de undersökningar där partiorganisationernas roll som traditionsskapare och -förmedlare framhävs. En nordisk statsvetare som energiskt understrukt organisationsfaktorns roll är Pertti Laulajainen. Hans resonemang är i korthet att de socioekonomiska faktorerna utgör en vid och tämligen flexibel ram inom vilken beteendemönster kan etableras och upprätthållas på regionalt eller lokalt plan. Hur de specifika mönstren kommer att se ut bestäms genom *aktivitet*, och det är partierna själva, främst deras lokalorganisationer, som svarar för denna aktivitet. Ofta är det »först till kvarn»-principen som bestämmer vilket parti som blir dominerande på en ort. När väl ett parti fått ett starkt organisatoriskt fotfäste, blir det svårt för andra partier att göra sig gällande även om yttre samhällsförändringar till synes skulle tala för deras ideologi och program. Den dominerande organisationen är välbekant för väljarna, vilka uppfattar den som fen del av sin regionala eller lo-

kala identitet. Den kan därdör, valperiod efter valperiod, mobilisera väljarna bakom de etablerade regionala mönstren. (Se t.ex. »Vänsterradikalismen i finska Lappland» i Lindström & Karvonen 1983, 217—222.)

Det perspektiv Laulajainen företräder är i denna kontext mycket viktigt, eftersom man där uttryckligen slår en brygga mellan »etableringsfasen» och »repeteringsfasen». Traditionens tillkomst samt de konkreta överföringsmekanismerna länkas alltså här ihop. Många väsentliga frågor står dock än så länge utan svar. För det första kan man utan särskilda svårigheter framleta en rad exempel på regionalism utan att ifrågakavande partier överhuvudtaget är organiserade i respektive regioner (Rantala 1962, 161). I nära anslutning till detta kan man vidare konstatera, att Laulajainens approach med ens blir mycket mera problematisk om man intresserar sig för såväl mass- som kaderpartier. De förra (t.ex. socialistiska partier) kännetecknas ju traditionellt av att de har betydligt flera lokalorganisationer och mera regelebunden verksamhet än de senare (t.ex. liberala och konservativa partier) (Ibid., 161—162). Det är på sätt och vis betecknande, att Laulajainen liksom andra författare som tagit upp hans resonemang intresserat sig just för vänsterpartierna. (Selle 1983, Wörlund 1986.) Slutligen bör framhållas, att »hönan eller ägget»-problemet fortfarande väntar på sin lösning inom denna forskningsinriktning. Är organisationer m.a.o. primärt att betrakta som traditionsbärande faktorer, eller är de, precis som själva väljarstödet *produkter* av en verksam politisk tradition?

Att dessa olika forskningsinriktningar inte producerat en mera heltäckande bild av de sätt varpå politisk tradition determinerar regional kontinuitet i väljarbeteendet beror i stor utsträckning på att själva traditionsbegreppet i regel inte utsatts för en systematisk analys. Forskningen har i mångt och mycket bestått i empiriskt förankrade argumentationer för att någon viss grupp av faktorer är viktig som traditionsskapande eller överförande mekanism. Vad begreppet tradition i övrigt kan innebära har i regel inte ansetts vara av intresse. Typiskt nog gör ingen av de studier vi haft tillgång till någon utflykt till traditionsforskningen inom andra delar av samhällsvetenskap eller humaniora. I själva verket har vi

inte stött en enda regelrätt *definition* av begreppet.

Den uppdelning i »faser» som presenterades ovan utgör i själva verket ett försök till systematisering av de situationer där politisk tradition kan iakttas som en bestämningsfaktor bakom regionala politiska mönster. Vad som primärt krävs är att den politiska traditionen, dvs. den konkreta överföringen av politiska beteendemönster »från början till slut» ställs i centrum för forskningen. Eftersom det alltjämt kan anses osäkert huruvida politisk tradition är en empiriskt definierbar företeelse eller blott en terminologisk »garbage can», borde forskningen helst vara induktiv, utan låsningar till givna teoretiska, metodmässiga eller empiriska utgångspunkter. Vi skall i vårt avslutande avsnitt kort ta upp några forskningsuppgifter som härvid kan vara nyttiga att beakta.

Några uppslag för forskning

Den stegvisa approach till studiet av politisk tradition som uppskisserades i föregående avsnitt förutsätter stor flexibilitet i metodhänseende. Både statistiska, historiska och i mån av möjlighet intervjudata torde krävas för att strategin skall vara möjlig att tillämpa. Det är alltså fråga om en strategi som är lämpligast i det skede av forskningen där de grundläggande — och »heläckande» — ekologianalyserna redan genomförts.

Då förefaller det som om en studie av »*matched pairs*» av kommuner eller regioner kunde utgöra ett fruktbart empiriskt tillvägagångssätt. De empiriska analyserna skulle härvid riktas till par av kommuner/regioner vilka är så lika varandra som möjligt utom vad gäller politiska mönster och kontinuitet i dem över tiden. Strävan borde vara att finna dels sådana par som från början fick olika politiska profiler, dels sådana som inledningsvis fick likartade mönster men senare avvek från varandra. Det är viktigt att urvalet av studerade enheter kan göras utifrån en bred statistisk analys omfattande ett stort antal enheter. »Matched pairs»-metoden ger störst utdelning vid djuplodande intensivstudier, där ett varierande empiriskt dataunderlag utnyttjas. Antalet fall blir av nödvång begränsat, och det är därför viktigt med grundliga ekologianalyser som bakgrund.

En statsvetares karta kännetecknas av att själva *geografien* i mångt och mycket lyser med sin frånvaro. Kommuner, härad, valdistrikt och län får ersätta fjäll, slätter, sjöar och odlingsmarker. »Region» och »regiontillhörighet» definieras s.g.s. undantagslöst i administrativa termer. Förvaltningsgränserna *kan* sammanfalla med »naturliga» gränser, men det är högst antagligt en regel med besvärande många undantag. Olika »regionaliseringstekniker» förekommer, men de utgår normalt från den beroende variabeln (partistyrka) och eftersträvar olika alternativa kartografiska presentationer av dess fördelning. (T.ex. Mohlin 1986, 16—19).

Vi vill här efterlysa en större uppmärksamhet för olika sätt att uppfatta »region» inom andra discipliner. Ett mera systematiskt beaktande av bl.a. kulturgeografins begreppsvärld kunde här ge åtskilligt av värde. Regioner som ekonomiska influensområden, karakteristiska bosättningsmönster, sammanhängande transportnät eller klimatologiskt och naturgeografiskt betingade ekonomiska zoner är humangeografiskt allmångods vars potentiella relevans för studiet av politisk geografi är lätt att inse. Vad som behövs på den politologiska sidan är att dylika regionaliseringsmöjligheter från början inbakas i de empiriska analyserna.

Någon systematisk genomgång av undersökningar baserade på *survey*-metoden har inte gjorts i samband med arbetet på denna uppsats. Hur som helst, det är vårt generella intryck att frågor avseende regional identitet inte intar någon central plats i frågebatterierna. Detta är desto mera beklagligt som inget egentligen hindrar att med *survey*-metoder angripa frågor om regionalism och politisk tradition. Ett synnerligen värdefullt komplement till ekologianalyserna kunde utgöras av undersökningar som (låt vara i ett begränsat tidsperspektiv) mäter individens regionala anknytning och uppfattningar om partiernas regionala profiler. Är det så att individerna i en del regioner klart starkare identifierar sig med sin region snarare än med olika »universella» intressegemenskaper? Uppfattas partierna som i varierande grad regionalistiska? Är personer med stark regional identifikation böjda för att betrakta politiska partier som främst regionalt förankrade? Resultat av studier av detta kunde kanske på ett fruktbart sätt kopplas tillbaka till studier

av tidigare faser av politisk tradition, baserade på ekologdata och historiskt material.

LITTERATUR

Berglund, Sten & Hallin, Bo, Politisk tradition. En studie i oförklarad varians. Ingår i Lindström, Ulf & Karvonen, Lauri (red.), *Nordkalotten i politiken*. Lund: CWK Gleerup, 1983.

Calhoun, Graig Jackson, The Radicalism of Tradition: Community Strength of Venerable Disguise and Borrowed Language? *American Journal of Sociology*, Vol. 88, Nr. 5, 1983, ss. 894—895.

Dalton, R., Reassessing Parental Socialization. *American Political Science Review*, Vol. 74, 1980.

Jennings, M. Kent & Niemi, R. Continuity and Change in Political Orientation. *American Political Science Review*, Vol. 69, 1975.

Lipset, Seymour Martin & Rokkan Stein, Cleavage Structures, Party Systems, and Voter Alignments: An Introduction. Ingår i Lipset, Seymour M. & Rokkan, Stein (red.), *Party Systems and Voter Alignments: Cross-National Perspectives*. New York: The Free Press, 1967.

Mohlin, Yngve, Partier, regioner och regionaliseringstekni-

ker. Ingår i Berglund, Sten & Dellenbrant, Jan-Åke (red.), *Svensk partiregionalism*, Stockholm: Liber förlag, 1986. Nousiainen, Jaakko, *Kommunismi Kuopion läänissä*. Joensuu: Pohjois-Karjalan kirjapaino, 1956.

Rantala, Onni, Poliittisen regionalismin syntyselityksiä. *Politiikka* 1962: 3.

Rokkan, Stein, Geography, Religion and Social Class: Cross-cutting Cleavages in Norwegian Politics. Ingår i Lipset, Seymour M. & Rokkan, Stein (red.), *Party Systems and Voter Alignments: Cross-National Perspectives*, New York: The Free Press, 1967.

Rydenfelt, Sven, *Kommunismen i Sverige*. Lund: Gleerup, 1954.

Selle, Per, *Norges kommunistiske parti 1945—1950*. Bergen: Universitetsforlaget, 1983.

Shils, Edward, Tradition. *Comparative Studies in Society and History*, Vol. XIII, 1971.

Simeon, Richard & Elkins, David J., Regional Political Cultures in Canada. *Canadian Journal of Political Science*, Vol. VII, No. 3, 1974.

Vänsterradikalismen i finska Lappland. Ingår i Lindström, Ulf & Karvonen, Lauri (red), *Nordkalotten i politiken*. Lund: CWK Gleerup, 1983.

Wörlund, Ingemar, Den politiska arbetarrörelsens genombrott i Västerbotten. Ingår i Berglund, Sten & Dellenbrant, Jan-Åke (red.), *Svensk partiregionalism*, Stockholm: Liber förlag, 1986.